

Tajné učení tibetských mistrů

V současnosti již není problém navštívit tuto tajuplnou zemi, kterou obvykle spojujeme s jejím duchovním vůdcem – dalajlámou, kláštery a mnichy. Tibetská tradiční kultura a duchovní poznání je však od doby čínské okupace v ohrožení a znalosti duchovních mistrů se ztrácejí v propasti zapomnění. Kdo chce poznat tradiční tibetská tajemství, musí se vrátit ke knihám autorů 19. a počátku 20. století. Jedinečné informace nalezneme v knihách britské cestovatelky Alexandry David-Neelové, která v Tibetu prožila 20 let a setkala se s nejvyššími duchovními mistry. Dnes již tyto znalosti lze obtížně získat, protože čínští okupanti se snaží všemožně tradiční tibetskou kulturu potlačovat. Zdá se, že je to ke škodě celého lidstva.

Tradiční znalosti duchovních mistrů byly po tisíciletí předávány převážně ústním podáním v kláštorech. Písemné dokumenty byly zpřístupněny jen mizivému množství cestovatelů a jsou zřejmě dodnes chráněny jako největší poklad. Informace v nich obsažené se dozvídáme pouze nepřímo, z publikací autorů, kteří je údajně mohli studovat. Tibetský buddhismus obsahuje řadu racionálních poznatků a rozhodně ho nelze považovat za nějaké mystické bludy. Tibetští mistři vycházejí z pozorování a porovnávání objektivně zjištěných poznatků, bez ohledu na to, že se někomu takové jevy zdají nemožné. Tibetská učení nejsou pochopitelná pro každého. Jsou určena lidem, toužícím po „osvícení“ – pochopení těch nejhlubších tajemství člověka a vesmíru. Základem je samostatná snaha adeptů o zdokonalení, duchovní mistři pouze vedou své žáky správným směrem. Pravda sdělená jiným člověkem dle nich nemá cenu, protože nemusí být pochopena. Pochopena může být jen pravda, kterou odhalíme sami svými úvahami.

Myslíte si, že veškeré informace získáváte jen svými smysly? Každé dítě se po narození učí nejdříve používat své smysly k orientaci ve svém okolí. Poznává lidi i předměty a zařazuje je podle toho, zda jsou pro něj užitečné nebo ne. Porovnává příjemné a nebezpečné. Informují nás naše smysly o všem pravdivě a dokonale? Rozhodně ne! Jejich rozlišovací schopnost je jen úzce vymezena. Např. sluch na rozmezí 20 – 20.000 Hz, zrak na vlnovou délku viditelného světla, která je jen nepatrným zlomkem celého elektromagnetického spektra. I v ostatních smyslech nás předčí většina zvířat. Objektivní realita tedy je zcela jiná, než jak ji vnímáme. Přesto je na smyslových poznacích založena celá věda, bez ohledu na to, že využívá informace, zprostředkované nejrůznějšími přístroji, zvyšujícími rozsah našich smyslů. Naš svět sestává převážně z představ, které jsou interpretacemi smyslových prožitků. Naše představy se však mohou od skutečnosti lišit. To lze jednoduše dokázat jen tím, že každý člověk „objektivní realitu“ vnímá individuálně a rovněž představy lidí jsou různé. Každý má svůj pohled na svět. Existuje skutečně jen jedna realita? Tibetští mistři mají na svět mnohé podivuhodné, pro vědu nepřijatelné názory. Nelze je však ani vyvrátit, ani dokázat.

Podle tibetských mistrů je vše co vnímáme pohyb. Absolutní klid neexistuje. Pokud ležíte bez hnutí na kanapi, Země s vámi otáčí, obíhá kolem Slunce, to kolem centra galaxie a ta se pohybuje v celém pulsujícím vesmíru. Každá buňka v našem těle se neustále mění a každý atom je jen vibrující energií. Každý pohyb je jen posloupností okamžitých „mžikových“ událostí. Každá událost vzniká v důsledku množství příčin. Vše jako by vznikalo a zanikalo v nekonečně rychlém sledu „záblesků“ energie. Vše vzniká jako důsledek změny, na základě nějaké příčiny. Existence nehybné a homogenní hmoty je zcela popírána. Ostatně nahlédnete-li do kterékoliv učebnice atomistiky, dozvíte se, že atom je možné si představit jako „sluneční soustavu“ s jádrem a kdesi daleko obíhajícími elektrony, případně jako vibraci energie. Pozorovatel velikosti atomu by nabyl dojmu, že žádná „hmota“ neexistuje, vše je jen vibrací jakési podstaty všeho. Naše smysly ani jakékoli přístroje nejsou schopny zobrazit skutečnou

podstatu světa! To lze pouze odvodit na základě intuitivního poznání. Jakékoli vědecké experimenty, na jejichž základě jsou vytvářeny všechny teorie ve všech oblastech vědy mohou proto být jen sérií opakovaných omylů. Na vývoji tzv. vědeckého poznání lze dobře sledovat, že je jen neustálou sérií nejprve dogmaticky obhajovaných a po nějaké době zavrhaných poznatků, podle toho, zda se vyskytne odvážný vědec, schopný prosadit novou teorii, zpravidla dokladovanou matematickými výpočty a sérií experimentů.

Hlavním zdrojem všech nových poznatků však nejsou naše smysly, ale náš rozum! Teprve analytický rozbor získaných vjevů a poznatků vede k závěrům, které jsou novými myšlenkami. To je dokonce obecný princip veškerého vývoje ve vesmíru! Nekonečný počet interakcí dává vzniknout nekonečnému počtu důsledků. Naše reakce vyplývají pouze ze zkušeností, jak naše vjemy interpretovat. Naše poznání světa je vlastně zvyk. Vnímáme ho tak, jak jsme se sami naučili.

Dalším zajímavým poznatkem tibetské filosofie je zjištění, že nic nevnímáme tak, jaké to je v tomto okamžiku, ale jen takové, jaké to bylo. Je to dáno konečnou rychlostí šíření světla i zvuku prostorem a pomalých šířením vzruchů v nervech. To znají zvláště astronomové pozorující hvězdy v podobě, v jaké byly před tisíci a miliony let. Nelze vyloučit fakt, že vlastně pozorujeme něco, co již neexistuje. Vždy jen vidíme obrazy minulosti! Přitom minulost i budoucnost jsou jen relativní pojmy, vztahující se k přítomnému „okamžiku“, který se za nepatrný zlomek času stává minulostí. Naopak z pohledu minulosti se přítomnost stává budoucností. Existuje vůbec nějaká přítomnost, když je to jen nepostřehnutelný záblesk reality? Pojmy minulost a budoucnost jsou jen výtvoři naší mysli a mají pouze relativní význam, kterým rozlišujeme co se již stalo a co se pravděpodobně stane. Nejbližší budoucnost se zřejmě bude jen nepatrně lišit od okamžiku, který označujeme za přítomnost. Všechno, absolutně všechno ve vesmíru je jen relativní. Co se z jednoho pohledu jeví jako minulost, je z jiného budoucností. Co považujeme za pravdu, označí jiný za lež. Co je z jednoho pohledu dobré, je z jiného špatné. Naše vlastní názory tedy nemají žádný objektivní význam, jsou jen naším vyjádřením. Buddhisté to shrnuli do poznatku - existují jen já a vše mimo „já“.

V tajných učeních se uvádí, že kdo chce dospět k poznání ostatního, musí popřít vlastní „já“. Bytost, obsahující „já“ je stejně pomíjivá, proměnlivá a relativní, jako vše mimo „já“. Jak již bylo řečeno, vše jsou jen „záblesky“ energie a vše se neustále proměňuje. Také bytost vzniká na základě nespočetných příčin, aby po čase opět zanikla. Pravidlo nekonečného řetězu vzniků a zániků platí pro atom, bytost i vesmír. Co je však příčinou těchto neustálých změn?

Všechny děje ve vesmíru jsou nepřetržitým řetězcem příčin a následků. Kdybychom věděli jaké budou mít příčiny následky nebo které příčiny jsou nutné pro očekávaný následek, uměli bychom předvídat budoucnost. Proto nikdy neznáme všechny nutné příčiny, (podle pravidla, že všechno se vším souvisí, je příčin nekonečně mnoho) můžeme budoucnost předvídat jen s určitou pravděpodobností. Protože se však i příčiny neustále mění, je také pravděpodobná budoucnost v každém okamžiku jiná. Spojení mezi příčinami a následky způsobuje vědomí. V podstatě můžeme rozlišovat dva druhy vědomí – první je závislé na nějaké bytosti, druhé je mimo ni. Individuální vědomí je něco, co je obsaženo v každé živé bytosti. Vědomí však není „já“, je to něco, co umožňuje „já“ poznávat vše mimo ně. Člověk nazývá toto vědomí obvykle „myslí“. V počítačích představuje „vědomí“ základní operační systém, bez kterého by nebyl počítač schopen vykonávat žádné operace. Každý počítač však má mimo operační systém i řadu programů, které ho umožní smysluplně využívat. Tyto programy jsou schopny vykonávat jen takové operace, které jsou v nich předem zakódovány. Bez zásahu programátora nebo uživatele se samy „z vlastní vůle“ nemohou změnit. To je zásadní rozdíl od vědomí člověka, které neustále hledá nové cesty k nějakému cíli.

V buddhistickém učení je takovým cílem dosažení nirvány, což je stav osvobození z věčného koloběhu úmrtí a znovuzrození. Tibeťané oproti tomu pojem „nirvána“ neznají, protože za

osvobození považují něco jiného. Osvobození není spojováno se smrtí. Osvobodit se lze již v průběhu života, nalezením pravdy. Mistři tajných učení nám říkají, že osvobození lze dosáhnout cestou nečinnosti. To nemá nic společného s nečinností, jak ji praktikují indiští mystikové, setrvávající v nehybných polohách dlouhé hodiny a dny, případně se uchylují do pustiny, kde si nepřejí být nikým vyrušováni. Taoističtí mnichové jsou přesvědčení, že nečinnost vyžaduje úplné soustředění o samotě, v nějaké poustevně. Podle tibetského učení je nutné se zříci pouze neuspořádané činnosti mysli, která se neustále snaží vytvářet nějaké podněty, tvořící svět představ. Jsme zmítáni myšlenkami! Neustále si vytváříme řadu negativních i stresujících představ. Stáváme se vězni klamných představ.

K osvobození je nutné nastoupit „cestu vhledu“, kde hodnotíme rozumně všechny prožívané skutečnosti, bez falešných představ. Takovýto způsob myšlení lze dosáhnout neustálým sledováním „toku“ svých myšlenek, jako nezaujatý pozorovatel, jako plavec, plující s proudem. Pak pochopíme, že všechny prožitky jsou jen hra, jen prelud, který naše mysl promítá na pozadí vnějšího světa. Osvícení znamená objevení skutečnosti, která se skrývá za kulisami našeho světa. Svět, jak ho vnímáme svými smysly má v nás vyvolat pocit lhostejnosti k rolím, které v něm hrajeme. Žádná role není důležitější než jiná, hrajeme pouze roli, která nám byla určena. Naše skutečná podstata je obsažena ve všech „hercích“, protože své role neustále střídáme. Proto je tak vžitá představa o vzpomínkách na minulé životy. Nikdy jsme nezemřeli, jen si vzpomínáme na naše jiné role. Naše „já“ existuje stále ve všech různých osobnostech. Všechny životy jsou jen stěhující se podstata, Tibeťany nazývaná „tulku“. (Zcela jiný význam má slovo „tulpa“, což je magicky stvořená bytost, ovládaná svým stvořitelem.) Zsvěcenec tedy své minulé životy považuje jen za uvědomění si svých dalších rolí, které mohou být i současné nebo budoucí!

Poznání skrytých skutečností je možné jen když se naučíme posuzovat všechny jevy ve vztahu k jejich příčinám a následkům. Je to pronikání „pod povrch“ skutečností. Není vše takové, jak se nám zdá na prvý pohled! Hlubším poznáváním se nám vynořují stále nové otázky, na které musíme hledat sami odpovědi. Takové otázky si kladou lidé od nepaměti. Z různých odpovědí se zrodily všechny filosofie, náboženství i vědecké teorie. Z jejich množství v průběhu času je zřejmé, že pravdu neustále hledáme. Žádnou teorii nelze považovat za absolutně pravdivou a konečnou. Skutečnost se totiž neustále mění. Každá hlásaná „pravda“ je jen relativní. Každý může mít svoji pravdu. Přesto však existují některé základní všeobecné pravdy, základní zákony existence. Jednou z nich je, že všechny bytosti usilují o získání prostředků ke svému životu. Proto ten neustálý boj o existenci! S tím je bohužel spojena nutnost zabíjet a být zabit. Nepochybně to souvisí převážně se získáváním potravy. Člověk se však naučil zabíjet nejen pro potravu, ale i pro majetek. Touha po majetku je prokletím lidstva. Pochopení důsledků takové touhy je základní podmínkou pro změnu našeho myšlení. Stačí se zamyslet nad příčinami a následky touhy po majetku.

Staří tibetští mistři učili své žáky jednoduchému pravidlu: „Drama vnějšího světa se neodehrává mimo nás, ale v nás.“ Podobně to vyjádřil moudrý Milaräpa: „Z naší mysli vše povstává a tam se znovu propadá“.